

Dosarul nr. 3ra-211/21

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud. T. Avasiloaie)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, A. Bostan, G. Dașchevici)

DECIZIE

25 august 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Tamara Chișca-Doneva
Victor Burduh
Vladimir Timofti
Anatolie Țurcan
Nicolae Craiu

examinând recursul depus de către Nicolai Ceaus și avocatul Iulian Balan, în interesele lui Nicolai Ceaus,

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată înaintată de Nicolai Ceaus împotriva Președinției Republicii Moldova, Aparatului Președintelui Republicii Moldova cu privire la anularea actului administrativ defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

împotriva deciziei din 28 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 25 octombrie 2017, Nicolai Ceaus a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Președintelui Republicii Moldova, Aparatului Președintelui Republicii Moldova, solicitând constatarea netemeinicii refuzului cu privire la acordarea azilului politic, anularea refuzului nr. 06/5-01-163 din 12 octombrie 2017 cu privire la acordarea azilului politic și obligarea Președintelui Republicii Moldova să acorde azil politic cetățeanului Ucrainei, Nicolai Ceaus.

În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamantul a invocat că, la data de 28 februarie 2017, a fost depusă cererea cu privire la acordarea azilului politic cetățeanului Ucrainei, Nicolai Ceaus. Cererea a fost înregistrată cu nr. 06/5-324 de către Aparatul Președintelui Republicii Moldova, fiind depusă imediat după predarea benevolă a cetățeanului Nicolai Ceaus către autoritățile de stat a Republicii Moldova.

La 18 octombrie 2017, a recepționat scrisoarea nr. 06/5-01-163 din 12 octombrie 2017, prin care a fost înștiințat că cererea adresată șefului statului privind solicitarea

azilului politic a fost examinată în modul prevăzut de legislație și că această cerere a fost respinsă, deoarece Nicolai Ceaus nu poate fi considerat subiect al azilului politic în sensul prevederilor art. 27 alin. (1) din Legea privind azilul politic nr.270-XVI din 18 decembrie 2008, precum și în temeiul punctelor 3 și 5 lit. (a) din Regulamentul privind acordarea azilului politic de către Președintele Republicii.

În opinia reclamantului, refuzul Președintelui Republicii Moldova este neîntemeiat și contrar circumstanțelor de fapt și de drept ale cauzei, precum și a legislației Republicii Moldova, dar și a bunelor practici internaționale. Din refuzul recepționat, nu sunt clare motivele și circumstanțele care au determinat Președintele Republicii Moldova să refuze acordarea azilului politic. În aceeași ordine de idei, nu este clar de ce răspunsul de refuz este oferit de către Aparatul Președintelui Republicii Moldova, când eventualul decret de acordare a azilului politic ar fi semnat de Președintele Republicii Moldova.

Reclamantul a solicitat constatarea drept neîntemeiat a refuzului cu privire la acordarea azilului politic cetățeanului Ucrainei, Nicolai Ceaus, anularea acestuia și obligarea Președintelui Republicii Moldova să acorde azil politic cetățeanului Ucrainei, Nicolai Ceaus (f.d. 1-5).

Prin hotărârea din 11 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, acțiunea în contencios administrativ înaintată de Nicolai Ceaus a fost respinsă (f.d. 97).

La 7 noiembrie 2019, avocatul Iulian Balan, în interesele lui Nicolai Ceaus, a declarat apel împotriva hotărârii din 11 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, invocând că hotărârea contestată este neîntemeiată și urmează a fi casată.

Prin decizia din 28 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea de apel depusă de avocatul Iulian Balan, în interesele lui Nicolai Ceaus, împotriva hotărârii din 11 octombrie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani.

La 26 noiembrie 2020, Nicolai Ceaus și avocatul Iulian Balan, în interesele lui Nicolai Ceaus, au depus recurs împotriva deciziei din 28 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

În susținerea recursului, au invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o neîntemeiată și ilegală prin faptul că instanța de apel nu s-a expus complet, obiectiv și motivat pe marginea tuturor cerințelor expuse de apelant, astfel fiindu-i încălcat dreptul garantat de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Totodată, invocă faptul că instanța de apel critic și neobiectiv a dat apreciere juridică greșită probelor anexate la dosar.

Recurentul a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii de admitere a acțiunii.

La 18 februarie 2021, Aparatul Președintelui Republicii Moldova a depus referință, prin care a solicitat respingerea recursului, cu menținerea deciziei din 28 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

Complețul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că prezentul litigiu a fost soluționat inclusiv în baza Legii contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova, care în conformitate cu art. 257 alin. (1) Cod administrativ a intrat

în vigoare la 1 aprilie 2019, iar potrivit alin. (2), la data intrării în vigoare a prezentului cod, Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 a fost abrogată.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

Respectiv, procedura de contencios administrativ dedusă judecării în prezenta speță în partea procedurală urmează a fi judecată prin prisma dispozițiilor Codului administrativ, aprobat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, iar în partea materială urmează a fi aplicate prevederile legale în vigoare la momentul emiterii răspunsurilor ce se contestă, și anume a Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (abrogată la 1 aprilie 2019).

Or, în speță procedura administrativă a fost inițiată în octombrie 2017 și se referă la o activitate administrativă inițiată până la 1 aprilie 2019, aspect care determină, că la caz se vor aplica dispozițiile legale vechi, care reglementau aceste instituții.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanță de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 28 octombrie 2020, însă date privind notificarea dispozitivului deciziei la dosar nu există. Totodată, decizia motivată din 28 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată lui Nicolai Ceaus, prin intermediul avocaților săi Străistaru Vitalie și Balan Iulian, la data de 06 ianuarie 2021, fapt confirmat prin copia avizului de recepție/livrare (f.d.198, 200).

Prin urmare, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ menționează că Nicolai Ceaus și avocatul Iulian Balan s-au conformat prevederilor legale și au depus recursul la 26 noiembrie 2020, prin intermediul cancelariei Curții de Apel Chișinău, în termenul prevăzut de art. 245 din Codul administrativ.

Prin încheierea din 03 martie 2021 a Curții Supreme de Justiție, recursul depus de Nicolai Ceaus și avocatul Iulian Balan a fost numit pentru examinare în complet din 5 judecători.

La 28 aprilie 2021, avocatul Iulian Balan, în interesele lui Nicolai Ceaus, a depus cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, prin care a solicitat emiterea unei încheieri asupra ridicării excepției de neconstituționalitate privind controlul constituționalității prevederilor art. 6 alin. (1) Cod administrativ în partea ce vizează sintagma „procedură administrativă”, art. 6 alin. (2) Cod administrativ în partea ce vizează sintagma „părți ale procedurii administrative”, art. 7 Cod administrativ în

partea ce vizează sintagma „orice structură organizatorică sau organ instituită/instituit prin lege sau printr-un alt act normativ”, art. 10 și art. 258 Cod administrativ.

Prin încheierea din 26 mai 2021 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis cererea depusă de către avocatul Iulian Balan, în interesele recurentului Nicolai Ceaus, cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate. S-a transmis Curții Constituționale sesizarea avocatului Iulian Balan, în interesele lui Nicolai Ceaus privind controlul constituționalității prevederilor art. 6 alin. (1) Cod administrativ în partea ce vizează sintagma „procedură administrativă”, art. 6 alin. (2) Cod administrativ în partea ce vizează sintagma „părți ale procedurii administrative”, art. 7 Cod administrativ în partea ce vizează sintagma „orice structură organizatorică sau organ instituită/instituit prin lege sau printr-un alt act normativ”, art. 10 și art. 258 Cod administrativ.

Prin decizia din 08 iunie 2021 a Curții Constituționale, s-a declarat inadmisibilă sesizarea înaintată de avocatul Iulian Balan, în interesele lui Nicolai Ceaus.

Conform art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

În speță, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurentului, au fost expuse cu suficientă claritate.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge cererea de recurs și a menține decizia instanței de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu prevederile art. 248 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul.

Totodată, conform art. 194 alin. (2) din Codul administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

În temeiul art. 244 alin. (2) în coroborare cu art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile Cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile Cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

Articolul 224 alin. (1) lit. f) din Codul administrativ prevede, că examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă hotărâre prin care respinge acțiunea ca fiind neîntemeiată, dacă nu sunt îndeplinite condițiile de adoptare a unei hotărâri prevăzute la lit. a)-e).

La rândul său, în corespundere cu art. 219 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor

probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți.

Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces.

Conform art. 22 din Codul administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Faptele deja cunoscute autorităților publice sau instanțelor de judecată competente, faptele general notorii și faptele prezumate în virtutea prevederilor legale nu necesită a fi probate, până la proba contrarie.

Din suportul probatoriu anexat la materialele dosarului se denotă că, la 28 februarie 2017, cetățeanul ucrainean, Nicolai Ceaus, s-a adresat Aparatului Președintelui Republicii Moldova cu cererea nr. 06/5-324 privind acordarea azilului politic.

La 02 mai 2017, a fost înregistrată cererea suplimentară sub nr. 06/5-324, pe 194 file și CD cu privire la anexarea materialelor conexe examinării și acordării azilului politic cetățeanului Ucrainei, Nicolai Ceaus.

Prin scrisoarea nr. 06/5-01-163 din 12 octombrie 2017 a Aparatului Președintelui Republicii Moldova, Nicolai Ceaus a fost informat că cererea sa adresată șefului statului a fost respinsă.

În conformitate cu prevederile art. 1 alin. (2) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 1 aprilie 2019), orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Conform art. 3 alin. (1) lit. a) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 1 aprilie 2019), obiect al acțiunii în contenciosul administrativ îl constituie actele administrative, cu caracter normativ și individual, prin care este vătămat un drept recunoscut de lege al unei persoane, inclusiv al unui terț, emise de: autoritățile publice și autoritățile asimilate acestora în sensul prezentei legi.

În temeiul art. 16 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 1 aprilie 2019), persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

Art. 17 alin. (1) din Legea contenciosului administrativ nr. 793 din 10 februarie 2000 (în vigoare până la 1 aprilie 2019) prevede că, cererea prin care se solicită anularea

unui act administrativ sau recunoașterea dreptului pretins poate fi înaintată în termen de 30 de zile, în cazul în care legea nu dispune altfel. Acest termen curge de la: data primirii răspunsului la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de lege pentru soluționarea acesteia.

Astfel, la 25 octombrie 2017, Nicolai Ceaus a depus cerere de chemare în judecată împotriva Președintelui Republicii Moldova și Aparatului Președintelui Republicii Moldova cu privire la constatarea ilegalității refuzului cu privire la azilul politic, anularea refuzului nr. 06/5-01-163 din 12 octombrie 2017 cu privire la acordarea azilului politic și obligarea Președintelui Republicii Moldova să acorde azil politic cetățeanului Ucrainei, Nicolai Ceaus.

Fiind investită cu examinarea cauzei în fond, prima instanță având ca obiect contestarea actului administrativ individual defavorabil, s-a pronunțat în favoarea netemeinicii acțiunii, pe care a respins-o ca fiind neîntemeiată.

Judecând apelul depus de avocatul Iulian Balan, în interesele lui Nicolai Ceaus, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 28 octombrie 2020, a conchis asupra netemeinicii acestuia, motiv pentru care a menținut hotărârea primei instanțe, respingând cererea de apel.

În susținerea poziției date, instanța de apel, prin prisma normelor de drept material ce reglementează raportul juridic litigios, în raport cu circumstanțele cauzei, a reținut ca fiind justă și legală soluția primei instanțe privind respingerea acțiunii, aceasta având la bază cumulul probelor administrate în cadrul dezbaterilor judiciare, cărora le-a fost dată aprecierea juridică cuvenită.

Instanța de apel a statuat că temeiurile invocate în răspunsul nr. 06/5-01-163 din 12 octombrie 2017 al Aparatului Președintelui cad sub incidența prevederilor legale de respingere a cererii de acordare a azilului politic, argumentele contrare ale reclamantului neavând valoare probatorie. Iar, în circumstanțele în care s-a constatat netemeinicia pretenției reclamantului privind ilegalitatea refuzului de acordare a azilului și anularea refuzului nr 06/5-01-163 din 12 octombrie 2017 cu privire la acordarea azilului politic, urmează a fi respinsă și pretenția acestuia privind obligarea Președintelui Republicii Moldova să acorde azil politic cetățeanului Ucrainei, Nicolai Ceaus, ca o pretenție subsecventă.

Efectuând controlul judiciar al hotărârii din 11 octombrie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani și al deciziei din 28 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată, că instanțele ierarhic inferioare corect au concluzionat despre necesitatea respingerii cererii de chemare în judecată depusă de Nicolai Ceaus, din următoarele considerente.

Conform art. 88 lit. c) al Constituției Republicii Moldova, Președintele Republicii Moldova îndeplinește și următoarele atribuții: soluționează problemele cetățeniei Republicii Moldova și acordă azil politic.

În temeiul art. 94 alin. (1) al Constituției Republicii Moldova, în exercitarea atribuțiilor sale, Președintele Republicii Moldova emite decrete, obligatorii pentru executare pe întreg teritoriul statului. Decretele se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Conform art. 27 alin. (1) al Legii privind azilul în Republica Moldova nr. 270 din 18 decembrie 2008, în cazuri excepționale, persoanele care au deținut funcții politice, diplomatice sau de interes public în alte state sau în organisme internaționale, persoanele care au demonstrat un deosebit atașament, respect și interes pentru Republica Moldova, alte personalități marcante, care sînt persecutate în țara de origine pot solicita Președintelui Republicii Moldova acordarea de azil politic.

Incidente speței sunt și normele pct. 3 al Regulamentului privind acordarea azilului politic de către Președintele Republicii Moldova, aprobat prin decretul nr. 1506 din 31 octombrie 2003 al Președintelui Republicii Moldova, potrivit căruia Președintele Republicii Moldova, în cazuri excepționale, acordă azil politic persoanelor care au deținut funcții politice, diplomatice sau de interes public în alte țări sau în organismele internaționale, persoanelor care au demonstrat un deosebit atașament, respect și interes pentru Republica Moldova, altor personalități marcante, persecutate în țara ai căror cetățeni sînt sau în care își au domiciliul, pentru activitatea lor social-politică și opiniile lor ce nu contravin principiilor democrației sau normelor dreptului internațional.

Din normele precitate, se atestă că dreptul de azil politic poate fi acordat doar în cazuri excepționale și doar atunci cînd persoana întrunește condițiile de solicitant al azilului politic. Prin urmare, pentru a se încadra în condițiile prevăzute de art. 27 al Legii privind azilul în Republica Moldova și pct. 3 al Regulamentului privind acordarea azilului politic de către Președintele Republicii Moldova este necesar ca solicitantul să întrunească cumulativ următoarele condiții: să fie persecutat în țara sa de origine pentru activitatea sa social-politică și opiniile sale ce nu contravin principiilor democrației sau normelor dreptului internațional și să fie o persoană care a deținut funcții politice, diplomatice sau de interes public în alte state sau în organisme internaționale sau persoană care a demonstrat un deosebit atașament, respect și interes pentru Republica Moldova, sau alte personalități marcante.

Tototdată, relevante sunt și dispozițiile pct. 5 lit. a) al Regulamentului privind acordarea azilului de către Președintele Republicii Moldova, potrivit căruia azilul politic nu se acordă dacă persoana este urmărită pentru fapte considerate în Republica Moldova infracțiuni sau este vinovată de săvîrșirea unor fapte ce contravin scopurilor și principiilor Organizației Națiunilor Unite.

La caz, din materialele dosarului rezultă că cetățeanul ucrainean Nicolai Ceaus a depus cerere cu privire la acordarea azilului politic, imediat după ce s-a predat benevol autorităților de stat ale Republicii Moldova.

Art. 1 al Regulamentului privind Aparatul Președintelui Republicii Moldova aprobat prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 1506-III din 31 octombrie 2003 stipulează că Aparatul Președintelui Republicii Moldova este autoritatea publică care asigură asistența organizatorică, juridică, informațională și tehnică a activității Președintelui Republicii Moldova în vederea exercitării de către acesta a prerogativelor prevăzute de Constituție și alte legi.

Conform art. 27 alin. (2) și (3) al Legii nr. 270 din 18 decembrie 2008 privind azilul în Republica Moldova, cererile prin care se solicită azil politic se examinează de către Comisia pentru problemele cetățeniei și acordării azilului politic de pe lîngă Președintele Republicii Moldova.

La acest capitol, Colegiul reține și dispozițiile pct. 10 al Regulamentului privind acordarea azilului de către Președintele Republicii Moldova, conform căruia Comisia pentru problemele cetățeniei și acordării de azil politic de pe lângă Președintele Republicii Moldova examinează, cu concursul autorităților de resort, cererile de acordare a azilului politic cu materialele anexate și înaintează Președintelui Republicii Moldova propunerile sale referitoare la fiecare cerere. Termenul de examinare a cererilor de acordare a azilului politic nu trebuie să depășească 90 de zile de la data depunerii lor.

Astfel, Colegiul lărgit reține că, în cadrul Comisiei pentru problemele cetățeniei și acordării de azil politic de pe lângă Președintele Republicii Moldova, s-a pus în discuție chestiunea cu privire la întrunirea condițiilor de acordare a azilului politic de către cetățeanul ucrainean Nicolai Ceaus, conform art. 27 al Legii privind azilul în Republica Moldova nr. 270 din 18 decembrie 2008.

Iar, prin hotărârea Comisiei pentru problemele cetățeniei și acordării de azil politic de pe lângă Președintele Republicii Moldova din 05 octombrie 2017, în temeiul art. 27 alin. (1) al Legii privind azilul în Republica Moldova nr. 270 din 18 decembrie 2008 și pct. 3 și 5 lit. a) al Regulamentului cu privire la acordarea azilului politic de către Președintele Republicii Moldova, i-a fost refuzat acordarea azilului politic lui Nicolai Ceaus.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că, la baza concluziei Comisiei pentru problemele cetățeniei și acordării de azil politic de pe lângă Președintele Republicii Moldova s-a luat în considerare informația comunicată de către Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova.

Potrivit avizului Ministerului Afacerilor Interne, la momentul depunerii cererii cu privire la acordarea azilului politic de către Nicolai Ceaus, în privința acestuia a fost dispusă începerea urmăririi penale conform semnelor infracțiunii prevăzute de art. 362 Cod penal, adică trecerea frontierei de stat a Republicii Moldova prin eludarea sau sustragerea de la controlul efectuat la trecerea acesteia. Ulterior, dosarul intentat în privința lui Nicolai Ceaus a fost transmis în gestiunea Procuraturii Anticorupție, fiind înregistrată spre examinare cererea de comisie rogatorie înaintată de autoritățile ucrainene privind identificarea și reținerea lui Nicolai Ceaus.

Mai mult ca atât, potrivit aceluiași aviz al Ministerului Afacerilor Interne se constată că, Nicolai Ceaus este fost judecător din Ucraina ajuns în vizorul organelor de urmărire penală din Kiev pentru comiterea unei infracțiuni de corupție. Din cauza imunității de care se bucura, judecătorul nu a fost reținut imediat. În luna septembrie 2016, Rada Supremă de la Kiev a dat acordul pentru arestarea acestuia și aducerea lui în fața legii.

Prin urmare, conform dispozițiilor pct. 11 al Regulamentului privind acordarea azilului politic de către Președintele Republicii Moldova, în temeiul propunerilor Comisiei, Președintele Republicii Moldova emite decrete privind acordarea, pierderea și retragerea azilului politic.

În temeiul pct. 12 al Regulamentului privind acordarea azilului politic de către Președintele Republicii Moldova, în cazul în care cererea de acordare a azilului politic este respinsă, solicitantului i se dă un răspuns argumentat.

La caz, se atestă că, la 22 octombrie 2017, Aparatul Președintelui Republicii Moldova a expediat, în adresa avocatului Iulian Balan, răspunsul nr. 06/5-01-163, potrivit căruia s-a comunicat că „cererea domnului Nicolai Ceaus, adresată șefului statului, privind solicitarea azilului politic a fost examinată în modul prevăzut de legislația în vigoare și conform *dispoziției Președintelui Republicii Moldova*, s-a comunicat că aceasta a fost respinsă deoarece, dumnealui nu poate fi considerat subiect al azilului politic în sensul prevederilor articolului 27 alin. (1) din Legea nr. 270 –XVI din 18 decembrie 2008 privind azilul în Republica Moldova, precum și în temeiul punctelor 3 și 5 lit. a) din Regulamentul privind acordarea azilului politic de către Președintele Republicii Moldova, aprobat prin decretul nr. 1506 – III din 31 octombrie 2003.”

În contextul dat, instanța de recurs va preciza că instanțele ierarhic inferioare corect au considerat neîntemeiat argumentul reclamantului/recurentului precum că refuzul privind acordarea azilului politic urma să fie expus în decretul Președintelui Republicii Moldova, și nu în răspunsul Aparatului Președintelui Republicii Moldova, deoarece această procedură este expres prevăzută de pct. 12 al Regulamentului privind acordarea azilului de către Președintele Republicii Moldova.

Respectiv, afirmația reclamantului/recurentului poate fi reținută doar în situația stipulată la pct. 11 al Regulamentului, potrivit căruia în temeiul propunerilor Comisiei, Președintele Republicii Moldova emite decrete privind acordarea, pierderea și retragerea azilului politic, ceea ce la caz nu se atestă.

În continuare, instanța de recurs conchide ca fiind întemeiat actul administrativ contestat, or, raportând la caz cele constatate și având în susținere normele sus-citate, se notează că Nicolai Ceaus nu a prezentat probe verosimile ce ar confirma persecutarea de către autoritățile ucrainene pentru viziunile sale politice sau criticile dure aduse în adresa guvernării ucrainene.

Deci, în sensul acordării azilului politic, în speță se atestă că Nicolai Ceaus nu întrunește condițiile instituite imperativ de art. 27 alin. (1) al Legii privind azilul în Republica Moldova nr. 270 din 18 decembrie 2008 și anume persecutarea persoanei în țara sa de origine pentru activitatea social-politică și opiniile sale ce nu contravin principiilor democrației sau normelor dreptului internațional.

Un alt temei de respingere a cererii privind acordarea azilului politic rezultă și din conținutul pct. 5 lit. a) al Regulamentului privind acordarea azilului politic de către Președintele Republicii Moldova aprobat prin decretul Nr. 1506 din 31 octombrie 2003 al Președintelui Republicii Moldova, conform căruia azilul politic nu se acordă dacă persoana este urmărită pentru fapte considerate în Republica Moldova infracțiuni sau este vinovată de săvârșirea unor fapte ce contravin scopurilor și principiilor Organizației Națiunilor Unite.

Instanța de recurs notează că, în cadrul ședințelor de judecată s-a demonstrat cu certitudine că în privința lui Nicolai Ceaus pe teritoriul Ucrainei a fost eliberat mandat de arest cu anunțarea acestuia în căutare pentru comiterea infracțiunii de corupție, iar în Republica Moldova în privința acestuia a fost dispusă începerea urmăririi penale în baza elementelor privind componența infracțiunii prevăzute de art. 362 din Codul penal, adică trecerea frontierei de stat a Republicii Moldova, prin eludarea sau sustragerea de la controlul efectuat la trecerea acesteia.

În corespundere cu art. 13 alin. (1) al Legii nr. 215 din 04 noiembrie 2011 cu privire la frontiera de stat, persoanele și mijloacele de transport care intră sau ies în/din Republica Moldova pot trece frontiera de stat, iar mărfurile și alte bunuri care urmează să fie introduse sau scoase din Republica Moldova pot fi transportate peste frontiera de stat doar prin punctele de trecere în timpul programului de lucru.

Art. 15 alin. (1) al Legii sus citate, reglementează că autorizarea trecerii frontierei de stat constă în recunoașterea legalității privind trecerea frontierei de stat de către persoane, mijloace de transport, trecerea peste frontiera de stat a mărfurilor și a altor bunuri.

Iar, dispozițiile art. 42 al Legii nr. 215 din 04 noiembrie 2011 cu privire la frontiera de stat, statuează că încălcarea regulilor regimului frontierei de stat, regimului zonei de frontieră, regimului punctelor de trecere, precum și a altor reguli stabilite de prezenta lege, de alte acte normative din domeniu, atrage răspunderea civilă, contravențională sau penală conform legislației în vigoare.

Drept urmare a celor menționate se atestă că, întru temeinicia cererii sale de acordare a azilului politic, Nicolai Ceaus nu a demonstrat faptul intrării legale pe teritoriul Republicii Moldova. Or, circumstanțele expuse denotă contrariul.

Mai mult, în speță, însuși reclamantul își fundamentează cererea reieșind din acțiunile de urmărire penală la care a fost supus, precum și din inechitatea procedurilor judiciare pe cauza penală pendinte pe rolul instanțelor ucrainene, asupra cărora nu se poate expune autoritatea judecătorească din Republica Moldova, în virtutea principiului independenței justiției în statul de drept și cel al neimixtunii în treburile statului străin, ca principii fundamentale ale dreptului internațional contemporan.

Din considerentele menționate și reținând prevederile legale invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că instanțele ierarhic inferioare corect au constatat și au concluzionat despre necesitatea respingerii acțiunii, or, careva temeuri privind admiterea acesteia în cadrul judecării cauzei nu au fost stabilite.

Cât privește argumentele recurentului invocate în cerere de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție le apreciază ca fiind declarative, lipsite de suport probatoriu, contrare celor constatate mai sus.

Totodată, Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurentului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza Garcia Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag.26; Moreira Ferreira vs Portugalia (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84).

Astfel, la caz, întru răsturnarea soluției privind netemeinicia recursului, nu poate fi reținută alegația recurentului privind încălcarea de către instanța de fond a dreptului de acces la justiție și la un proces echitabil, prin neexercitarea efectivă a dreptului la interpret.

Deoarece, în acest sens, instanța de recurs stabilește că în cadrul ședințelor de judecată la care a participat Nicolai Ceaus, cetățean al Ucrainei, acesta a fost asistat de următorii interpreți: Irina Rusu, Serghei Panov și Aliona Pîntea, fapt confirmat prin procesele-verbale ale ședințelor de judecată, cât și prin recipisele contrasemnate de

către ultimii, fiind avertizați conform art. 312 Cod penal pentru traducere sau interpretare incorectă.(f.d. 54,56,85,89,93)

În asemenea circumstanțe, se reține că instanțele de judecată au respectat dispozițiile art. 24 alin. (2) din Codul de procedură civilă, potrivit căruia persoanele interesate în soluționarea cauzei care nu posedă sau nu vorbesc limba moldovenească sunt în drept să ia cunoștință de actele, de lucrările dosarului și să vorbească în judecată prin interpret.

Sub acest aspect, instanța de recurs subliniază ca fiind irelevant și raționamentul invocat în cererea de recurs, precum că instanța de fond, nerespectând principiul egalității armelor în proces a admis cererea reprezentantului pârâtului privind declararea inadmisibilității acțiunii în lipsa interpretului. Or, audiind înregistrările audio a ședințelor de judecată din data de 10 octombrie 2019 și 11 octombrie 2019 se constată că demersul înaintat nu a fost pus în discuție de instanță, astfel nefiindu-i îngrădite careva drepturi.

Subsecvent, se notează că în instanța de fond a fost examinat demersul reprezentantului pârâtului de scoatere a cererii de pe rol în temeiul art. 267 din Codul de procedură civilă, unde atât avocatul Iulian Balan, cât și reclamantul Nicolai Ceaus și-au expus opinia vis-a-vis de cererea înaintată, iar prin încheierea protocolară din 29 mai 2018, instanța de judecată a respins-o (f.d. 54, 56).

În continuare, instanța de recurs apreciază critic și poziția precum că ședințele de judecată a instanței de apel s-au petrecut în lipsa reclamantului/apelantului și reprezentantului său.

Or, după cum denotă actele cauzei atât reclamantul și reprezentanții săi, avocații Iulian Balan și Andrei Prodan, au fost înștiințați legal pentru fiecare ședință de judecată, fapt confirmat prin avizele de recepție/livrare a citațiilor, precum și recipisele semnate personal de către aceștia în instanța de judecată (f.d. 42, 43 ,44, 50, 53, 58, 84, 88 și 91).

Iar, în temeiul prevederilor art.102 alin. (4¹) din Codul de procedură civilă, participanții la proces înștiințați în mod legal o dată nu pot invoca necitarea lor pentru efectuarea actelor de procedură la o dată ulterioară. Aceleași prevederi fiind reglementate și în art. 98 alin. (1) din Codul administrativ, care expres stabilește că dacă în cadrul procedurii administrative un participant este reprezentat de către un reprezentant legal, conform art. 45, notificările se adresează acestuia.

De remarcat la acest segment este și faptul că, la fiecare ședință de judecată stabilită în instanța de apel, atât Nicolai Ceaus, cât și reprezentanții acestuia au solicitat, sub diferite pretexte, amânarea ședințelor de judecată, cererile fiind admise de instanța de judecată cu acordarea unui termen rezonabil între acestea, pentru a lua cunoștință de materialele cauzei și de a prezenta argumente/contraargumente asupra referinței și cererilor depuse de reprezentantul pârâtului/intimatului.

În condițiile date, se notează că instanțele de judecată inferioare au respectat drepturile reclamantului/ apelantului de acces la instanță, dreptul la un proces echitabil și dreptul la interpret.

Subsidiar, Colegiul lărgit apreciază ca fiind irelevante considerentele expuse în recurs, privitor la faptul ignorării de către instanța de apel a informației despre infectarea cu virusul COVID 19 atât a lui Nicolai Ceaus, cât și a avocatului său Iulian

Balan, neacordându-le în acest sens termen suficient pentru a se prezenta în ședința de judecată.

Întrucât, din actele prezentate, la 20 octombrie 2020, avocatul Iulian Balan și Nicolai Ceaus au fost diagnosticați pozitiv cu infecția virus COVID – 19, iar Curtea de Apel a admis cererea de amânare a cauzei și a acordat termen solicitanților până la data de 28 octombrie 2020, ora 14:30.

Mai mult ca atât, instanța de recurs menționează că pentru ședința de judecată din data de 21 octombrie 2020 a fost înștiințat și avocatul Vitalie Străisteanu, care reprezenta interesele lui Nicolai Ceaus în baza contractului de asistență juridică nr. 5 din 18 iulie 2020, cât și în temeiul mandatului avocațial din 15 iulie 2020 (f.d. 155-156). Însă, ultimul atât la ședința din 21 octombrie 2020, cât și la cea din 28 octombrie 2020, nu s-a prezentat să reprezinte interesele clientului său, Nicolai Ceaus și nici nu a comunicat instanței motivele neprezentării sale, or, conform dispozițiilor art.205 alin.(4) din Codul de procedură civilă, dacă instanței judecătorești nu i s-a comunicat motivul neprezentării în ședința de judecată a participantului la proces citat legal, cauza se examinează în absența acestuia.

Deci, Colegiul lărgit atestă că instanța de apel i-a oferit posibilitate atât reclamantului personal, cât și reprezentanților săi de a se prezenta la ședințele de judecată, fiind întreprinse în acest sens toate măsurile necesare.

În conexiunea celor relatate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că toate eforturile întreprinse atât de reclamant/recurent, cât și de reprezentanții acestuia au fost îndreptate întru tergiversarea examinării cauzei, fapt pentru care instanțele au luat măsuri de curmare a oricărui abuz în exercitarea drepturilor procedurale ale participanților la proces.

Relevante situației sunt și prevederile art. 24 alin. (1) din Codul administrativ, care notează că participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți.

Suplimentar, normele Codului de procedură civilă și ale Codului administrativ, dar și cele ale Convenției Europene pentru Drepturile Omului impun instanței obligația de celeritate în procedura contenciosului administrativ, norme de la care instanța nu poate deroga și care au justificat, în speță, pe deplin pronunțarea deciziei recurate în termenele respective.

Din considerentele menționate, Colegiul lărgit notează că instanța de apel a examinat principalele întrebări juridice puse în prezenta acțiune și s-a pronunțat în mod detaliat în privința fiecărui argument invocat pe marginea cererii de chemare în judecată.

Totuși, pentru a nu ignora observațiile recurentului și circumstanțele speciale ale cauzei (cauza Bochan vs Ucraina, 3 mai 2007, parag. 84), instanța de recurs a reexaminat problema de drept și fiind de acord cu raționamentul instanței de apel, care a fost completat în faza de recurs pentru a înlătura orice dubiu cu privire la legalitatea actelor judecătorești. În esență, punctul de vedere al recurentului oferit în această fază nu a putut modifica concluziile anterioare (cauza Ruminski vs Suedia, 2 mai 2017, parag. 32 – 33).

Pe baza celor prezentate, instanța de recurs constată că instanța de apel a determinat corect caracterul raportului juridic dintre părți și legile aplicabile soluționării pricinii, cu completările de rigoare.

Prin urmare, observațiile recurentului au fost ascultate, iar instanța de apel a răspuns la argumentele esențiale ale cauzei (cauzele Victor Harovschi vs Moldova, 18 noiembrie 2008; Fundația pentru Copii Speranța vs Moldova, 17 octombrie 2017 sau Calancea și alții vs. Moldova, 6 februarie 2018, parag. 20, 34 – 35).

În circumstanțele sus relatate, prin prisma normelor precizate și faptelor expuse, instanța de recurs consideră corectă concluzia instanței de apel și a primei instanțe prin care s-a considerat neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Nicolai Ceaus.

Față de cele ce preced și având în vedere faptul că decizia instanței de apel este întemeiată și legală, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține decizia instanței de apel.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. a), alin. (2) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se respinge recursul depus de Nicolai Ceaus și avocatul Iulian Balan, în interesele lui Nicolai Ceaus.

Se menține decizia din 28 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată înaintată de Nicolai Ceaus împotriva Președinției Republicii Moldova, Aparatului Președintelui Republicii Moldova cu privire la anularea actului administrativ defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Victor Burduh

Vladimir Timofti

Anatolie Țurcan

Nicolae Craiu